

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ISBN...

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของ
สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ สีลกุล)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ สีลกุล)

(อาจารย์ พงศ์มิตร โพธิ์กลาง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการ
ประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน..... 9 ต.ค. 2545 พ.ศ.....

บทคัดย่อ

เสน่ห์ แก้ววิสัย : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์.ดร. ทวีศักดิ์ ศิลกุล, 65 หน้า

ISBN

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในหมู่บ้านป่าไผ่แดง หมู่ที่ 1 ตำบลวังกระแจะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาการเกิดกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงขึ้นได้นั้น เริ่มจากชาวบ้านมีความสามัคคี ร่วมมือกันประสานงานจัดตั้งกองทุน และมีความต้องการอยากให้มีกองทุนเกิดขึ้นเพื่อที่จะได้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ โดยการขอกู้เงิน ชาวบ้านจะต้องเขียนโครงการขอกู้เงิน เมื่อคณะกรรมการอนุมัติโครงการแล้วจึงมีการปล่อยเงินกู้ สำหรับกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงได้รับอนุมัติเงินเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2545 และมีการปล่อยเงินกู้รอบแรกให้กับสมาชิกจำนวน 37 ราย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 650,000 บาท ต่อมาได้มีการอนุมัติปล่อยเงินกู้รอบที่สอง อีกจำนวน 15 รายเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 250,000 บาท โดยให้บัณฑิตกองทุนเป็นผู้ประเมินเพื่อให้ทราบกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงว่าบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของหมู่บ้านตัวชี้วัดกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้ชีพชีพอเดลและการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมินการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกต จดบันทึก การสัมภาษณ์ และการจัดเวทีชาวบ้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีคือ ชาวบ้านได้มีแหล่งกู้ยืมเงินในหมู่บ้านที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำและมีส่วนร่วมเข้ามาบริหารจัดการกองทุน ผลเสียคือชาวบ้านและสมาชิกกองทุนยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์กองทุน ควรมีการให้ความรู้แก่กรรมการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงในเรื่องกองทุนและการทำบัญชี ซึ่งเป็นผลให้กองทุนหมู่บ้านมีความสามัคคีความเข้มแข็งและยั่งยืน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ประเมินขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ผู้นำชุมชน และชาวบ้านป่าไผ่แดงที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการประเมิน ดังนี้

อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ ศิลกุล และอาจารย์ พงศ์มิตร โพธิ์กลาง อาจารย์นิเทศน์ อาจารย์ ดร. พัฒนา กิตติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ คุณจรรยา ไตรลาส พัฒนาการอำเภอ ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณชาวบ้านป่าไผ่แดงที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ประเมินประสบความสำเร็จในชีวิต

เสน่ห์ แก้ววิสัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

หน้า

หน้าอวมติ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่1. บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
1.4 วิธีการดำเนินงาน.....	2
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	3
บทที่2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	4
2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2545.....	6
2.3 หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
2.4 หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	16
2.5 เอกสารหลักวิชาอื่นๆ	--
	18

บทที่ 3. วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
3.1 วิธีการประเมิน.....	25
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	25
3.3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
3.4 ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ.....	27
3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัด.....	45
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
4.1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านป่าไผ่แดง.....	48
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้าน.....	51
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล.....	59
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุป อภิปรายผล.....	62
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่1 องค์ประกอบการประเมิน.....	28
ตารางที่2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและ.....	29
วิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริษัท.....	29
ตารางที่3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและ.....	34
วิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัยนำเข้า.....	34
ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและ.....	37
วิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ.....	37
ตารางที่ 5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและ.....	42
วิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต.....	42
ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมิน.....	46
กับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน.....	46

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นอยู่ของชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลที่ชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน และเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ เป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นพื้นฐานของการหารายได้ประชาชนทั่วประเทศจะมีสภาพชีวิตเศรษฐกิจสังคมที่ดี และเดินไปตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้เห็น โบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมายรัฐบาล ได้อนุมัติงบประมาณให้ดำเนินการหลายโครงการ คือ โครงการอบรมคณะกรรมการหมู่บ้าน และ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งหมู่บ้านป่าไผ่แดง หมู่ที่ 1 ตำบลวังกะทะ อำเภอป่าก่ช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนพร้อมกับจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านแล้ว เพื่อที่จะให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านนี้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงมีการประเมินและทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านป่าไผ่แดง มาระยะหนึ่งแล้ว จึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (substantive report) ฉบับนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ป่าไผ่แดง
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง
3. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

แนวคิดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านนี้ คือ ค้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ซึ่งเป็นแนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebam) ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Content	คือ บริบทรายบุคคลและหมู่และหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้า
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิต

ซึ่งรูปแบบของ ซีพีพีโมเดล (CIPP Model) นี้ สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินก่อนการประเมินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องการดำเนินโครงการประเด็นปัญหา และความเหมาะสม ของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการในช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือการปรับเปลี่ยนโครงการ

วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาเป้าหมาย สภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านป่าไม้แดง หมู่ที่ 1 ตำบลวังกะทะ อำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. ใช้ซีพีพีโมเดล (CIPP Model) วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแบ่งที่จะทำการเก็บข้อมูล

3. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ บร. และจากการสำรวจเพิ่มเติม การปฏิบัติงานในพื้นที่และแหล่งข้อมูลจากส่วนราชการและเอกชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากหมู่บ้านป่าไผ่แดงนี้จะเป็นทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์จะใช้แนวความคิดรูปแบบ ซิปป์โมเดล (CIPP model) เป็นหลักการวิเคราะห์

5. สรุปข้อมูลที่ได้และเรียบเรียงประเด็นที่ต้องเขียน

6. ลงมือเขียน บทที่ 1,2,3,4,5 บรรณานุกรม และภาคผนวก

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง

2. ได้ทราบถึงศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง

3. ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ตามที่นโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อจัดสรรให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท นั้นในแต่ละหมู่บ้านจะต้องจัดทำระเบียบข้อบังคับขึ้นมา และทำการศึกษาเกี่ยวกับระเบียบในการจัดตั้งกองทุน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้ทำการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบาย

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริม สร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองใน ด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้าง ศักยภาพทั้ง ด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชน
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อย โอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

หลักการ

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความสนใจ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
3. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิก
4. ความพร้อมของการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ระหว่างกองทุนหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชน
5. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ (ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ, 2544)

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง (ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ 2544)

2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งกับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ นอกจากพ้นตำแหน่งตามข้อความข้างต้น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นคนล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับ เป็นประธานในที่ประชุมถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนจัดหาเงินทุน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้าง ส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการ หรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงาน เต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วย ปฏิบัติงานด้วยก็ได้
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้ คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยง ประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่ง นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และแก้ไขเพิ่มเติม โดยการเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ กองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหาร กองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียม ความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานกองทุน

7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับ นโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการให้ส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใด ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ระเบียบข้อบังคับ
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง

เพื่อให้การบริหารจัดการหมู่บ้านป่าไผ่แดง ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัย การอดออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดย จึงสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงไว้ดังนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง"

ข้อ 2. ที่ตั้งกองทุน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านเลขที่ 336 หมู่ 1 ต.วังกะทะ อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา รหัส 30130 โทร. 44-239-094

ข้อ 3. ระเบียบนี้ใช้ข้อบังคับตั้งแต่ประชุมเป็นต้นมา

ข้อ 4. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- (2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น
- (3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- (4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
  1. เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์
  2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว

3. เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
4. เป็นคนรู้จักสามัคคี
- (5) เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
  1. เป็นคนเก่งเรียนใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ
  2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
  3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน

ข้อ 5. แหล่งที่มาของเงินทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- (1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- (2) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน
- (3) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- (4) เงินค่าหุ้น
- (5) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด

ข้อ 6. คุณสมบัติของสมาชิก

- (1) เป็นผู้พำนัก หรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าไผ่แดงเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
- (2) เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย มีความรู้ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมของกองทุน
- (3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- (4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เป็นสมาชิก
- (5) อุดม เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- (6) ถือหุ้นกองทุน 10 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ที่มีอยู่ในกองทุน

ข้อ 7. การสมัครเข้าสมาชิก

- (1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิก กองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- (2) ผู้มีคุณสมบัติตาม ข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

ข้อ 8. สมาชิกขาด หรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามหุ้นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- (3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่ง ให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- (4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม
- (5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าประการใด ๆ
- (6) จงใจบิดเบือนความจริง อันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- (7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ไม่ระบุไว้
- (8) มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

ข้อ 9. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีกองทุน และได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรร ได้ดังนี้

- (1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้นในอัตราร้อยละ 10
- (2) เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นในอัตราร้อยละ 10
- (3) เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละ 15
- (4) เป็นทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้านในอัตราร้อยละ 15
- (5) เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 20
- (6) เป็นกองทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 15
- (7) เป็นทุนสำหรับใช้จ่ายกิจการอื่นของกองทุนในอัตราร้อยละ 15

ข้อ 10. กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝาก และบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบเดือนละ 1 ครั้ง แล้วตีพิมพ์ประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบ โดยมีประเภทบัญชีที่จะต้องดำเนินการจัดทำดังนี้

- (1) บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
- (2) รายรับและรายจ่ายของกองทุน
- (3) สินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

ข้อ 11. คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุนและรายงานผลการตรวจสอบบัญชี ต่อคณะกรรมการสนับสนุน เพื่อทราบถึงความก้าวหน้า ฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของกองทุน ทุก 3 เดือน และทุกรอบปี พร้อมทั้งแสดง บัญชีกำไรขาดทุน และ งบดุล ในปีบัญชีที่ล่วงมาภายใน 120 วันนับตั้งแต่วันสิ้นปีบัญชี

ข้อ 12. ให้คณะกรรมการกองทุนนัดประชุมใหญ่สมาชิก อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยมีวาระการประชุมดังนี้

- (1) ประธานกล่าวเปิดประชุม
- (2) เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบ
- (3) รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา
- (4) พิจารณาเรื่องที่ค้างในที่ประชุมครั้งก่อน
- (5) เற்றுญูกรายงานฐานะทางการเงิน
- (6) วาระที่จะต้องพิจารณา
- (7) เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)
- (8) สรุปผลและปิดประชุม

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตาม สังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ที่ว่า

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมืครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม โดยคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 มีดังนี้
  1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
  2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
  3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจการชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
  4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
  5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดระงับการกำหนดโทษ หรือการลงโทษในความผิดตำแหน่งหน้าที่ หรือความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่เสียสิทธิตาม มาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2430
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตาม ข้อ 20(3) และ(4) (ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ, 2544)

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ซึ่งหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องช่วยกันบริหารจัดการโดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร่วมกันดำเนินการเริ่มจากการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. เลือกสรรคนดีเป็นคณะกรรมการกองทุน ทุกคนต้องพร้อมที่จะร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง และตามช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด เลือกคนดี มีความรู้ ประสบการณ์

3. ความพร้อมในการจัดระเบียบข้อบังคับ เมื่อดำเนินด้านการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้วคณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหาร โดยความเห็นชอบ

4.การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อจัดทำระเบียบข้อบังคับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกากำหนดไว้ เช่น การรับสมาชิก การระดมทุน การจัดทำบัญชี การจัดระบบตรวจสอบ การมอบหมายภารกิจ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการและอื่น ๆ ต้องพร้อมในการจัดตั้งกองทุน

1. การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล กองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้วต้องมีความพร้อมในการขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีการขอขึ้นทะเบียนกองทุนพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องและมีการเปิดบัญชีกับธนาคารเพื่อรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาลต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านป่าไม้แดง

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านจะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อ คณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวน สองหมื่นบาท ในกรณีคณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม และจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วน บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ ธนาคารเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือ ทรัพย์สิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุน กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็น อัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณและสภาพ เศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสม แห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบ หรือข้อบังคับที่กองทุน กำหนด เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน เป็นไปอย่างรวดเร็วในขอบเขตอย่างกว้าง ขวางของสังคมไทยทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาบุคลากรใน ส่วนที่จะทำหน้าที่เป็นมันสมองของท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถในอันที่จะรับมือการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นปมเงื่อนสำคัญของการพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างฐานความรู้ ให้แก่ส่วนที่จะดำเนิน ต่อไปของสังคมได้ เพื่อรับรองการพัฒนาในระดับภูมิภาคอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตทางการเกษตร

วัตถุประสงค์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. มีความรู้ความสามารถในการวางแผนจัดการ โครงการและประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่น ได้ อย่างเหมาะสมและอย่างมีประสิทธิภาพ

2. มีความรู้ความสามารถในการวิจัย ติดตามประเมินผล โครงการและใช้ประ โยชน์จากการ ประเมินผลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

3. มีจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544)

บทบาทหน้าที่ของนักศึกษา

1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมิน โครงการ
2. ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน
3. ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุนให้มีประสิทธิภาพ

4. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการประเมินโครงการตามรูปแบบการประเมินแบบซิพพีโมเดล

รูปแบบการประเมินโครงการแบบซิพพีโมเดล เป็นแนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎีระบบ ซึ่ง กิปสันและคณะ (อ้างใน สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545) กล่าวว่า การประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่สุดคือ การใช้แนวคิดทฤษฎีระบบ เป็นตัวแบบและเครื่องมือในการวิเคราะห์ แนวคิดทฤษฎีระบบ เป็นตัวแบบที่เหมาะสมในการประเมินโครงการ เพราะเป็นการศึกษา และมองภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างองค์รวมและเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยขององค์การ หรือหน่วยเปลี่ยนแปลง นั่นคือชุมชนท้องถิ่นนั่นเอง หน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยนำออก ผลผลิต และหน่วยผู้ใช้ผลผลิต (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545)

การประเมินโครงการตามรูปแบบซิพพีโมเดล (CIPP Model) ได้กำหนดประเด็นที่ประเมิน ตามหลักการทฤษฎีระบบ ออกเป็น 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งสภาวะแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การคาดการณ์ถึงผลการดำเนินโครงการ
2. การประเมินตัวป้อนเข้า (Input Evaluation) คือ ความสอดคล้องของปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกกับวัตถุประสงค์โครงการ ที่มีต่อความสำเร็จของโครงการ เช่น นโยบาย เป้าหมาย ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกองทุน ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ศักยภาพชุมชนด้วยความเข้มแข็งของผู้นำ เป็นต้น
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เช่น กระบวนการช่วยเหลือการตั้งกองทุน และการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุน และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ศึกษากระบวนการกฎเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอและจังหวัด เป็นต้น

4. การประเมินผลที่เกิดจากโครงการ (Product Evaluation) ซึ่งผล (Out) ผลกระทบ (Effects) ผลทางอ้อม (Impacts) ต่างก็มีความสำคัญต่อการประเมินโครงการ เช่น ศึกษาผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้านความสามารถในการปล่อยกู้และการคืนเงินกู้ของสมาชิกที่กู้เงิน ศึกษาผลการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินกิจกรรมประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ว่าประสบผลสำเร็จ ถ้าไร มีรายได้เพิ่มหรือขาดทุนอย่างไร เป็นต้น (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี, 2544)

สต๊ฟเฟิลบีม กล่าวว่า “ การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิที่ 2.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของ สต๊ฟเฟิลบีม
 สต๊ฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ
 ขั้นที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
 ขั้นที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้โดยการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

5. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน นอกจากนั้นหลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานร่วมกัน และปฏิบัติตามแผนงานของโครงการดังกล่าวร่วมกันแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการบริหารรวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่นซึ่งอาจเป็นไปได้โดยตรง คือ ได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นการบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

1. ประชาชนไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมประชุม หรือไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม และออกความคิดเห็น
2. ประชาชนเบื่อหน่ายต่อการมีการจัดประชุมขึ้นบ่อย ๆ เพราะประชาชนบ้างรายอาจมีธุระหรือต้องไปทำงาน
3. ประชาชนส่วนหนึ่งไปทำงานต่างถิ่นไม่ได้อยู่ในภูมิถิ่นของตนเอง
4. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาแต่ไม่กล้านำเสนอ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. สร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้แก่ประชาชน
2. ส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่างๆ
3. กระตุ้นให้ประชาชนได้มีการออกความคิดเห็นในที่ประชุม และช่วยกันสรุปข้อคิดเห็นของประชาชน

ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

1. สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่น ในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
2. สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง เอื้ออาทร รักและห่วงใยซึ่งกันและกัน อีกทั้งพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน
3. สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และผู้แทนชุมชนมีหลากหลายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. มีกระบวนการชุมชนที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องเป็นวิถีของชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใสและมีการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้สำหรับสมาชิกทั้งหมด
5. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลการแก้ปัญหา และการพัฒนาชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน
6. สมาชิกของชุมชนเกิดจากการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน

7. มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วย การพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเองเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน
8. การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนมีความสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุดไม่ใช้การพึ่งพาตลอดไป
9. มีเครือข่ายความร่วมมือกับการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่น ๆ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็งอีก 4 ประการ คือ

1. เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
2. เป็นชุมชนที่รู้จักจัดการตนเอง
3. เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ
4. เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ

ปัญหาความเข้มแข็งของชุมชน

1. ประชาชนบางส่วนขาดความสามัคคีกัน มีความคิดเห็นไม่ตรงกันขัดแย้งกันเองภายในชุมชน
2. ผู้นำชุมชน ขาดความรู้ความเข้าใจในบางเรื่อง
3. ชุมชนต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกมากเกินไปทำให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้
4. สมาชิกในชุมชนไม่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้

เครือข่ายการเรียนรู้

ในด้านของการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ได้กำหนดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ ระดับเขต 13 เครือข่ายที่มีจังหวัด 13 จังหวัดเป็นแกนนำของเครือข่าย รวมเครือข่ายของกรุงเทพมหานครอีก 1 เครือข่าย รวมเป็น 14 เครือข่ายการเรียนรู้สิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจในที่นี้คือ การทำงานของเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นอย่างไร ชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ จะได้รับประโยชน์จากการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ ระดับเขตอย่างไร และอะไรคือเรื่องที่น่าสนใจ

หลักการ

แผนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จะดำเนินการทุกหมู่บ้าน / ชุมชนในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศ ใช้แนวการผนึกกำลังกันเป็นกลุ่ม และการวางแผนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นระดับฐานล่างที่สุดเป็นหลักดำเนินการงาน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับเขต เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช้การจัดตั้งองค์กร หรือ โครงสร้างใหม่และจังหวัดแกนนำไม่ใช้พื้นที่ทดลองหรือต้นแบบสำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการสร้างเครือข่าย

เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต

ประเด็นที่ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน

1. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคช่องว่าง และข้อจำกัด ที่สกัดกั้นหรือขัดขวางกระบวนการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต
2. วิธีการปฏิบัติที่ทำให้บังเกิดผลดีที่สุดในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะวิธีการที่ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านสามารถดำเนินกระบวนการชุมชนได้อย่างราบรื่นและก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภารกิจชุมชน

1. ภารกิจชุมชน เป็นแนวทางพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นส่วนสำคัญในการลดภาวะปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ระดับครอบครัว เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ปัญหาโสเภณีเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. หน่วยงานของรัฐ
2. หน่วยงานอาสาสมัครเอกชน
3. โครงการหลวง
4. บ้าน วัด โรงเรียน

1. ภารกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรม และ หรือ ช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มี

การเรียนรู้และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้าและการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอื่นจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ลักษณะเด่นของธุรกิจคือ เป็นธุรกิจขนาดเล็กมีความคล่องตัวการบริหาร รายได้จากยอดขายไม่มากนัก ต้นทุนในการดำเนินงานไม่มากนักในระยะเริ่มต้น การติดต่อ และการให้บริการลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิดการเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย ประเภทของธุรกิจชุมชน แบ่งออกได้เป็นธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้าปลีก ธุรกิจค้าส่งและธุรกิจบริการ นอกจากนี้ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ กล่าวคือเปิดโอกาสให้มาการประกอบการก่อให้เกิดการจ้างงาน ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน.

3. การสร้างจิตสำนึกการจัดการธุรกิจชุมชนทำได้โดยรวม ทำให้สังคมของท้องถิ่นมีการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถทางปัญญา ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และช่วยทำให้สังคมมีความสงบสุข รักใคร่กลมเกลียว ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม

ปัญหาธุรกิจชุมชน

1. ประชาชนไม่มีความสามัคคีรวมกลุ่มกัน
2. ไม่มีความรู้ในการทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย และการทำธุรกิจ
3. ประชาชนไม่มีจิตสำนึกในการจัดการธุรกิจชุมชน
4. ชุมชนไม่มีแหล่งเงินทุนในการทำธุรกิจ

แนวทางการแก้ปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนมีความร่วมมือกัน และชี้แนะให้เห็นความสำคัญของการร่วมกลุ่มอาชีพ
2. ให้ความรู้ในการทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย และการประกอบธุรกิจ
3. สร้างจิตสำนึกการจัดการธุรกิจชุมชน โดยรวม
4. หาหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำธุรกิจ

ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

การบัญชี มีความหมายโดยสรุป คือ การบันทึกเหตุการณ์ทางการเงิน จัดหมวดหมู่ สรุปผล และแปลความหมาย ในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเน้นการจัดทำโดยอาศัยข้อเท็จจริงในการดำเนินกิจกรรมตามปกติ มากกว่าตามหลักวิชาการจะไม่มีคำว่า “เดบิต” หรือ “เครดิต” แต่ยังบันทึกตามหลักบัญชีในการจัดทำบัญชี ตามรูปแบบนี้ สิ่งที่ต้องจัดทำจะต้องให้ความสำคัญก็คือ หมวดหมู่ หรือประเภทบัญชี นั่นคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทบัญชีได้ว่าอยู่ในหมวด ดังต่อไปนี้

หมวดหมู่ทางบัญชีสามารถจัดประเภทได้ทั้งหมด 5 หมวดคือ

1. หมวดสินทรัพย์
2. หมวดหนี้สิน
3. หมวดทุน (เงินกองทุน)
4. หมวดรายได้
5. หมวดค่าใช้จ่าย

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินได้ สินทรัพย์อาจมีรูปร่างต่าง ๆ กัน อาจมีตัวตน หรือไม่มีตัวตนก็ได้สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ ครุภัณฑ์ เป็นต้น

หนี้สิน หมายถึง ภาระหรือพันธะผูกพันที่จะต้องชดใช้คืนในรูปของตัวเงินหรือตราสารทางการเงินในอนาคต หนี้สินที่มักพบ ได้แก่ เจ้าหนี้เงินกู้ เงินรับฝาก เป็นต้น

ทุน หมายถึง ทุนในที่นี้หมายถึงเงินกองทุนที่ได้รับจัดสรรหมู่บ้านละ 1,000,000 บาทเงินกองทุนนี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อกองทุนกำไร จากการดำเนินงาน ซึ่งจะสะสมอยู่ในบัญชี กำไร สะสม ดังนั้น ทุนจึงประกอบด้วยเงินกองทุนบวกกำไรสะสม

รายได้ หมายถึง รายได้จากกิจการดำเนินงานหรือเงินที่ได้รับและไม่มีภาระต้องจ่ายคืน เช่น รายได้ค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ยเงินกู้ ดอกเบี้ยปรับ รายได้ จากการขายปุ๋ย รายได้จากเงินบริจาคหรือเงินรางวัลต่าง ๆ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรม เช่น ค่าอาหาร และค่าเครื่องดื่มในวันประชุม ค่ารถ ค่าเครื่องเขียนและแบบพิมพ์ ดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองการดำเนินงานกิจกรรมส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเงินสด หรือเงินฝากธนาคาร ดังนั้น จึงใช้บัญชีเงินสดหรือเงินฝากธนาคาร เป็นกลไกเชื่อมโยงในการจัดทำบัญชี โดยการวิเคราะห์รายการจะอาศัยคำถาม

- รายการที่เกิดขึ้นมีผลทำให้เงินสดหรือเงินฝากธนาคาร เพิ่มขึ้น หรือลดลง เท่าไร
- เพิ่มขึ้นหรือลดลงเพราะอะไร

ปัญหา

1. คณะกรรมการกองทุน ขาดความเข้าใจในการทำบัญชี
2. ข้อมูลในบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน
3. ไม่มีผู้ตรวจสอบและประเมินผลการทำบัญชี การใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน

แนวทางการแก้ปัญหา

1. จัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีแก่คณะกรรมการกองทุน
2. ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีเป็นระยะ
3. ให้นำหน่วยงานของรัฐบาลจัดเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบทำบัญชีกองทุนแต่ละหมู่บ้าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

เนื้อหาในบทที่ 3 นี้ ผู้ประเมินได้นำเสนอเกี่ยวกับ วิธีการประเมินโครงการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ วิธีการเก็บข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 วิธีการประเมินโครงการ

เป็นการประเมินโครงการให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณ

3.1.1 รูปแบบการประเมิน

ในการประเมินครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบที่เรียกว่า ซิฟฟ์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

3.1.2 การศึกษาเฉพาะกรณี

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง หมู่ที่ 1 ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 54 ครัวเรือน ทั้งนี้ผู้ประเมินได้เข้าปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านป่าไผ่แดง ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงครั้งนี้ ประกอบด้วยสมาชิกของ 3ระบบย่อยดังนี้

A คือ คณะกรรมการกองทุน

B คือ สมาชิกผู้กู้รายกรณี

C คือ ชาวบ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเลือกโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมินครั้งนี้ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าไผ่แดง หมู่ที่ 1 ตำบลวังกะทะ อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15	คน
2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	120	คน
-สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	52	คน
3) ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	192	คน
4) ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	5	คน
5) ข้าราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	1	คน

3.3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินในครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 การสังเกตและจดบันทึก

การสังเกตและจดบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและจดบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

3.2 การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.)

3.3 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

3.4 การศึกษาเจาะลึกรายกรณีจากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 5 ราย โดยใช้ข้อมูล

จาก ปร. 11

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. แบบรายงาน ปร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน ปร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

3.4 ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้ประเมินได้แบ่งตัวแปร ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ตารางที่ 3 ตารางที่ 4 และตารางที่ 5 ดังนี้

องค์ประกอบของการประเมิน

หน่วยการประเมิน	C	I	P	P
ระดับหมู่บ้าน	C1-ระบอบวิถีความเป็นมา C2-สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน C3-สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน C4-วัฒนธรรมประเพณี C5-โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ C6-ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และวิถีบุญท้องถิ่น C7-โครงการพัฒนาที่นำมา C8-ความเข้มแข็งของชุมชน	I1=นโยบายรัฐบาล ระเบียบ แนวทางปฏิบัติจากส่วนกลาง(ปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ หลักเกณฑ์ การประเมินความพร้อม ระเบียบต่าง ๆ....) I2=การประชาสัมพันธ์(ระดับประเทศระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ) I3=คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ I4=คณะกรรมการกองทุน(การ ฝึก, ส่งเสริม) I5=การเตรียมความพร้อม/สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการกองทุน I6=เงินกองทุน 1 ล้านบาท I7=เงินงบประมาณอื่น ๆ ตามระเบียบหมวดข้อ 23 (2-18) I8=บัญชีกองทุนหมู่บ้าน	P1-การจัดทำระเบียบกองทุน(ทุกระเบียบ) P2-การจัดทำเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนกองทุน P3=ระบอบบัญชีกองทุน P4=กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกกองทุน P4.1-การรับสมัคร P4.2-การรับสมัคร P4.3-ประเภทสมาชิก P4.4-การทำทะเบียนสมาชิก P5=กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกองทุน P5.1=การจัดตั้งผู้ P5.2=การจัดทำเอกสารประกอบ P5.3=การเงินกองทุน P5.4=การบริหารหนี้ P6=การส่งเสริมการใช้เงิน P6.1=การแนะนำวิธีทำธุรกิจ P6.2=การช่วยเหลือ P7=การตรวจสอบการใช้เงิน P8=การจัดทำรายงานของคณะกรรมการและแผนพรักด้านเงิน	PDI1=จำนวนสมาชิกกองทุน PDI2=จำนวนผู้ได้เงิน PDI3=ยอดเงินที่ได้ PDI4=จำนวนผู้ชำระเงินกู้ตามกำหนด PDI5=ยอดเงินที่ได้ PDI6=กองทุนระดับความเคลื่อนไหว) ณ เดือนสิงหาคม PDI7=การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ PDI8=ทัศนคติของชุมชนต่องานกองทุน (กรรมการ, กิจกรรม, ฯลฯ) ต่อปี PDI9=กรรมการที่ปรึกษากรรมการเรียน PDI10=ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน PDI12=ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของ การ PDI2.1=ผลโดยตรง PDI2.2=ผลโดยอ้อม
ระดับตำบล(ผู้)	C9-อาชีพเดิม(หลักและรอง) C10-สมาชิกในครอบครัว C11=สภาพการอยู่อาศัย C12=รายได้ของครอบครัว C13=ที่มีเงินของครอบครัว	I9=จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ I10=จำนวนเงินของเงินฝากเงิน I11=สถานที่ในการประกอบอาชีพ I12=วิถี อุปกรณ I13=ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ I14=จำนวนแรงงาน I15=วิถีคิด		

ตารางที่ 2 คิวชีวิค ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

คิวชีวิค	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน C1-ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1.ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน 2.คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา 3.สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร 4.อาชีพเดิม(อาชีพหลัก/รอง)คืออะไร 5.อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ 6.อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น 7.การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภคมีประมาณพ.ศ.ใด(ถนน, ไฟฟ้า) 	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้นำชุมชน 2.ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3.ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4.ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.ศึกษาจากเอกสาร
C2-สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1.ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน 2.อาณาเขตติดต่อกับบ้านอื่น 3.แผนที่หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.ข้อมูลจากเอกสาร 2.หมู่บ้าน 3.ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.ศึกษาจากเอกสาร 2.สังเกต 3.สัมภาษณ์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C3-สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	1.อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน 2.จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3.จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย 4.จำนวนประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน 5.จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน 6.โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน 7.โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน) 8.โรคที่เจ็บป่วย 9.สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย	1.ผู้นำชุมชน 2.สถานีอนามัยตำบล 3.โรงเรียน 4.เกษตรตำบล 5.หมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.สังเกต
C4-วัฒนธรรมประเพณี	1.จำนวนวัด/โบสถ์/มัสยิด 2.จำนวนพระ/เณร/บาทหลวง 3.ภาษาพื้นบ้าน 4.ประเพณีที่สำคัญ 5.ความเชื่อด้านต่างๆ (ศาลปู่ตาฯ)	1.ผู้นำชุมชน 2.ผู้อาวุโส 3.ชาวบ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.ศึกษาจากเอกสาร 3.สังเกต

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C5- โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร	1.จำนวนและสภาพ ของ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, โทรศัพท์, หอกระจาย ข่าว, ศาลาประชาคม ฯลฯ 2.จำนวนและสภาพ ทรัพยากร เช่น ป่าไม้, แหล่งน้ำ, แหล่งที่เป็น สาธารณประโยชน์	1.ผู้นำชุมชน 2.หมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.สังเกต
C6- ผู้นำชุมชน การ รวมกลุ่มและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	1.ประเภทผู้นำที่เป็น ทางการและ ไม่เป็นทาง การ 2.กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ใน หมู่บ้าน(จำนวน สมาชิก,ทุนของกลุ่ม, กิจกรรมกลุ่ม,ปีก่อตั้ง) 3.ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านต่าง ๆ (ชื่อ,อายุ, ความเชี่ยวชาญ)	1.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.สังเกต
C7- โครงการพัฒนาที่ ผ่านมา	1.โครงการของภาครัฐ 2.โครงการของภาคเอกชน 3.โครงการที่ชาวบ้าน ทำขึ้นเอง(ชื่อโครงการ/ กิจกรรมของ โครงการ) (ย้อนหลัง 5 ปี)	1.ผู้นำชุมชน 2.ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3.ข้อมูลที่บันทึกไว้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.ศึกษาจากเอกสาร 3.สังเกต

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C8-ความเข้มแข็งของชุมชน	1.ความสามัคคี 2.ความซื่อสัตย์ 3.การช่วยเหลือกัน 4.การยกย่องคนทำความดี 5.โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6.อาชีพที่เลี้ยงครอบครัวได้ 7.ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8.การรวมกลุ่ม 9.การประชุม/เสวนา สม่ำเสมอ 10.การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ยุติธรรม 12.การจัดทำแผนงาน แก้ไขปัญหาชุมชน	1.ชาวบ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บรร.2 ครั้งที่1 (มาจาก ข้อมูลดิบ)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล C9-อาชีพเดิม	1.อาชีพหลัก/รอง 2.ผลประกอบอาชีพเดิม(เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่)	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10-สมาชิกในครอบครัว	1.สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน,อายุ,สถานภาพสมรส,ระดับการศึกษา,ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว,การมีงานทำ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	
C11-สภาพการอยู่อาศัย	1.มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีพักอาศัยอย่างไร	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	
C12-รายได้ของครอบครัว	1.รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	
C13-หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	1.จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2.สาเหตุของการมีหนี้สิน 3.แหล่งเงินกู้	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัยนำเข้า

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
I1-นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1.รายละเอียดของระเบียบ สำนักนายกฯ 2.รายละเอียดของระเบียบ กองทุนฯ	1.ระเบียบสำนักนายกฯ 2.ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ	1.ศึกษาจากเอกสาร
I2-การประชาสัมพันธ์(เอาหมู่บ้าน เป็นที่ตั้งว่าข่าวสารมา แบบไหน โดยใช้สื่อ แบบใด)	1.ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2.ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์ 3.ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์ 4.เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	1.ผู้นำชุมชน 2.ชาวบ้าน 3.ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4.ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 5.เอกสารประชาสัมพันธ์	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต 3.ศึกษาจากเอกสาร
I3-คณะกรรมการ ระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	1.จำนวนคณะกรรมการ 2.องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3.สัดส่วนกรรมการภาค ประชาชน 4.การปฏิบัติหน้าที่ของส่วน ราชการที่เกี่ยวข้อง	1.พัฒนาชุมชน 2.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
I4-คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.จำนวน 2.คุณสมบัติ 3.วิธีการได้มา 4.การพ้นจากตำแหน่ง 5.ระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I5-การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน	1.วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2.เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3.จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4.หน่วยงาน/องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ส่วนราชการ 3.ชาวบ้าน 4.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร.3,บร.9 (จากข้อมูลดิบ) 2.สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
I6-เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1.วันที่ได้รับอนุมัติ 2.การเก็บรักษาเงิน	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์
I7-เงินสะสมอื่น ๆ	1.ประเภท/จำนวน/ที่มาและการเก็บรักษาเงินทุนสะสมอื่น ๆ	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
I8-บัญชีตักกองทุน	1.ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา, สถานภาพสมรส, ความสามารถพิเศษ(ถ้ามี) 2.บทบาทหน้าที่	1.บัญชีตักกองทุนหมู่บ้าน 2.คู่มือนักศึกษา	1.ศึกษาตนเอง 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล I9-จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1.จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
II0-จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1.จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
III-วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1.วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
II2-สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ	1.สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2.วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3.วัตถุดิบในการประกอบอาชีพ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์
II3-ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1.ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
II4-จำนวนแรงงาน	1.จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PC1-การจัดทำระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน	1.กระบวนการในการ จัดทำระเบียบกองทุน หมู่บ้าน 2.ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ 3.ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ ปร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและ ชาวบ้าน
PC2-การจัดทำเอกสาร ขอขึ้นทะเบียน	1.กระบวนการในการ จัดทำเอกสารขอขึ้น ทะเบียน 2.ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	สัมภาษณ์
PC3-ระบบบัญชีกอง ทุน	1.จำนวนบัญชีที่จัด ทำ(จำนวนเล่ม) 2.ชื่อบัญชี เช่น บัญชี ลูกหนี้,บัญชีเงิน ตั้งจะ 3.ความเป็นปัจจุบัน 4.ผู้จัดทำ 5.ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC4-กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน PC4.1 การรับสมัคร	1.ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล 2.ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล 3.ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล 4.คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล 5.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3.ศึกษาจากเอกสาร
PC4.2-การหมดสมาชิกภาพ	1.การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3.ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3-ประเภทสมาชิก	1.การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC4.4-การทำทะเบียนสมาชิก	1.ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2.ปัญหาอุปสรรค		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5-กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน	1.ขั้นตอนการขอกู้ 2.เอกสารประกอบการขอกู้ 3.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4.เอกสารโครงการการขอกู้	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2-การคัดเลือกผู้กู้	1.หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2.วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3.หลักฐานการโอนเงิน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3-การโอนเงินให้ผู้กู้	1.ขั้นตอนในการโอนเงิน 2.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3.หลักฐานการโอนเงิน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4-การรับชำระหนี้	1.ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน 3.เอกสารในการส่งเงินคืน	1.สัมภาษณ์

ตารางที่4(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC6-การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
PC6.1-การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	1.ผู้แนะนำ 2.ประเด็นในการแนะนำ 3.วิธีการแนะนำ 4.จำนวนครั้งในการแนะนำ	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC6.2-การช่วยหาตลาด	1.ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2.วิธีการในการส่งเสริมการตลาด	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC7-การตรวจสอบการใช้เงินกู้	1.ผู้ทำการตรวจสอบ 2.วิธีการตรวจสอบ 3.จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC8-การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	1.ประเภทรายงานที่จัดทำ 2.ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3.วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 4.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกและชาวบ้าน 3.เอกสารการจัดทำรายงาน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต 3.ศึกษาจากเอกสาร
PC9-การจัดสรรผลประโยชน์	1.สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC10-การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	1.ประเภทเครือข่าย 2.กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย 3.วิธีการสร้างเครือข่าย 4.ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมเครือข่าย 5.ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเครือข่าย 6.ปัญหา อุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 3.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกตแบบมีส่วนร่วม
ระดับรายบุคคล PC11-การใช้จ่ายเงินกู้	1.รายละเอียดของการใช้จ่าย	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2.บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.ศึกษาจากเอกสาร 3.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12-การหาความรู้เพิ่มเติม	1.วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สังเกตจากการเสวนาตามแบบ บร.6
PC13-การหาตลาด	1.วิธีการหาตลาด 2.ผู้ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC14-การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน	1.การจัดทำบัญชี(มี/ไม่มี) 2.ผู้ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2.บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD1-จำนวนสมาชิก กองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1.จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2.จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง 3.เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง 	<ol style="list-style-type: none"> 1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3.ศึกษาจากเอกสาร
PD2-จำนวนผู้ที่ได้ เงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1.จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2.จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติ 3.จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด จำแนกตามบร.4 	<ol style="list-style-type: none"> 1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร
PD3-ยอดเงินที่ให้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1.ยอดเงินที่มีผู้มาขอ กู้ยืมและยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2.ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติให้กู้ทั้งหมด 3.ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติจำแนกตาม บร.4ข้อ 5 	<ol style="list-style-type: none"> 1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD4-จำนวนผู้ชำระค่าน้ำตามกำหนด	1.จำนวนผู้ที่ชำระค่าน้ำตามกำหนด 2.จำนวนผู้ที่ไม่ชำระค่าน้ำตามกำหนดและเหตุผล 3.การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้ที่ไม่ชำระค่าน้ำตามกำหนด	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3.ศึกษาจากเอกสาร
PD5-ยอดเงินที่มีการชำระค่าน้ำ	1.ยอดเงินที่นำมาชำระค่าน้ำนับถึงจำแนกเป็นเงินสด,คอกเบี้ย,ค่าปรับ	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร
PD6-กองทุนสะสม	1.ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม I7 2.การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม	1.สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PD7-การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1.จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 2.จำนวนผู้ที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 3.เหตุผลที่ไม่ได้ใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1.การตรวจสอบตาม PC7	1.สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8-ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน	1.ทัศนคติต่อกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2.ทัศนคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกและชาวบ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.9 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD9-การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ (หลังจากทำPD10)	1.ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2.กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น 3.ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย	1.บัณฑิตกองทุน	รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน(ตัวเอง)
PD10-การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง	1.ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน 2.ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10
PD11-ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	1.ความสามัคคี 2.ความซื่อสัตย์ 3.การช่วยเหลือกัน 4.การยกย่องคนทำความดี 5.โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6.จำนวนครัวเรือนที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7.ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง 8.การรวมกลุ่ม 9.การประชุมเสวนา	1.สมาชิกและชาวบ้าน	1.สัมภาษณ์แบบ บร.2และบร.7 (จากข้อมูลดิบ 20 ครัวเรือน) 2.สังเกต

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล	10.การช่วยเหลือผู้ ด้อยโอกาส 11.มีผู้นำที่มีคุณ ธรรม ยุติธรรม 12.การจัดทำแผน งานแก้ปัญหาชุมชน 13.ตัวชี้วัดความเข้ม แข็งของชุมชนตาม ทัศนของชาวบ้าน		
PD12—ผลที่ได้ตาม วัตถุประสงค์ของการ วัด	1.ผลการใช้เงินกู้ ตามวัตถุประสงค์ ของโครงการ	1.สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD12.1-ผล โดย ตรง	1.ประสบการณ์ 2.การยอมรับจาก ชุมชน	1.สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกตตามแบบ บร.10

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษาหมู่บ้านป่าไผ่แดง หมู่
1 ตำบลวังกะทะ อำเภอบำก่อง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน
ไว้ 4 ประการ ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพท์โมเดล
ซึ่งมีตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลตามแบบการประเมิน ผู้ประเมินจึงได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 6 ต่อ ไปนี้

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
<p>1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมายต่อไปนี้เพียงใด</p> <p>1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก</p> <p>1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน</p> <p>1.3 การมีระบบการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง</p> <p>1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน</p> <p>1.5 ภาพประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม</p>		<p>I6</p> <p>I7</p> <p>I9</p> <p>I4</p> <p>I2</p> <p>I5</p> <p>I9</p>	<p>PC5</p> <p>PC9</p> <p>PC1-PC9</p> <p>PC1-PC14</p> <p>PC10</p> <p>PC11</p> <p>PC10</p>	<p>PD1-PD7</p> <p>PD9</p> <p>PD10</p> <p>PD2-PD6</p> <p>PD8-PD10</p> <p>PD8-PD12</p>

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1	C1-C8	I1-I4 I8-I15	PC1-PC10 PC11-PC14	PD8
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายขององค์กรการเรียนรู้ใดบ้างและทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล		I3 I8	PC10	PD9
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่เสนอของประชาชนและที่กำหนด โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	C8			PD11

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.2 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ ,2545)

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากผู้ประเมินได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล ดังกำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์แบ่งได้เป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของบ้านป่าไผ่แดง หมู่ที่ 1 ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้านจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคลแต่ละคอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านป่าไผ่แดง จากข้อมูลตัวชี้วัด(C1-C6)

ในหัวข้อสภาพทั่วไปของหมู่บ้านป่าไผ่แดงจะกล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ และสังคม โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร ผู้นำชุมชนและการรวมกลุ่มและปัญหาท้องถิ่น และ โครงการพัฒนาซึ่งมีรายละเอียดดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมา (C1)

บ้านป่าไผ่แดง เป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2516 หรือเมื่อประมาณ 29 ปีที่ผ่านมา โดยมีนายตั้งวัลย์ เสาร่วงค์ ซึ่งอพยพมาจาก จังหวัดร้อยเอ็ด มาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน พร้อมกับก็มีนายสมจิตร แก้ววิสัย ซึ่งอพยพมาจากตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มาตั้งบ้านเรือนเพื่อจับจองที่ดินทำกิน สาเหตุที่เรียกว่าบ้านป่าไผ่แดง ก็เนื่องจากว่ามีต้นไม้เกิดขึ้นมากมายบริเวณริมน้ำ ชาวบ้านป่าไผ่แดงโดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ปลูกข้าวโพดและถั่วเขียว ส่วนการเลี้ยงสัตว์ การทำสวน อาชีพรับจ้าง มีเป็นส่วนน้อย

ด้านสาธารณูปโภคนั้นในสมัยก่อนชาวบ้านป่าไผ่แดงจะใช้ตะเกียงน้ำมันก๊าดจุดไฟให้สว่างในเวลากลางคืน จนเมื่อ พ.ศ. 2539 จึงมีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านซึ่งปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน พร้อมกับนั้นยังมีหอกระจายข่าว ซึ่งจัดตั้งในปี พ.ศ. 2540 เพื่อประโยชน์สำหรับการเรียกประชุมชาวบ้าน เปิดข่าวให้ชาวบ้านฟัง และชี้แจงเรื่องสำคัญให้ชาวบ้านทราบ ถนนเข้าสู่

หมู่บ้านป่าไผ่แดงแต่เดิมเป็นดินธรรมดาต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2540 จึงได้งบประมาณสร้างเป็นถนนลูก
ความยาว 20 เมตร ระบบการสื่อสารมีตู้โทรศัพท์สาธารณะภายในหมู่บ้านจำนวน 1 ตู้

2. สภาพภูมิศาสตร์ (C2)

หมู่บ้านป่าไผ่แดงตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมา ประมาณ 80 กิโลเมตร ซึ่งมี
พื้นที่ทั้งหมด 4,300 ไร่ เป็นที่เขา

สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนมีการระบายน้ำได้ดี สามารถให้น้ำซึมผ่านได้ดี
บนมีสีน้ำตาลเข้ม มีความสมบูรณ์ปานกลางเหมาะสมในการปลูกพืชไร่

ป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ และมีสระน้ำกลางหมู่บ้านจำนวน 1 บ่อ
แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้านป่าไผ่แดงคือ สระน้ำสาธารณะกลางหมู่บ้าน ซึ่ง
สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ยังมีบ่อน้ำบาดาลสาธารณะจำนวน 5 บ่อที่
สามารถใช้งานได้ แต่ยังไม่มีการขุดเจาะน้ำสำหรับทำการเกษตร

3. สภาพเศรษฐกิจและสังคม(C3)

หมู่บ้านป่าไผ่แดงมีการดำรงชีวิตแบบเครือญาติ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ระบบ
ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นระบบครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย แต่การแตกแยกครอบครัวก็
จะสร้างบ้านอยู่ในเขตที่ดินของพ่อแม่ที่ยกให้ซึ่งอยู่ในรั้วเดียวกัน

ผู้นำชุมชนคือ ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเพราะเป็นผู้นำที่มี
ความเข้มแข็ง มีคุณธรรมและมีความยุติธรรม

เศรษฐกิจภายในชุมชนยังไม่คล่องตัวเท่าที่ควร เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่
ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป

4. โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร (C4)

บ้านป่าไผ่แดงมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อื่น ๆ คือ ทิศเหนือติดต่อกับบ้านป่ากล้วย
ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านเขาแก้ว ตำบลวังกะทะ
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านโนนเสาเอ้ ตำบลวังกะทะ
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านวังกะไถ่ ตำบลวังกะทะ อำเภอ
ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ทรัพยากรธรรมชาติของบ้านป่าไผ่แดงเป็นป่าดงดิบ ที่เป็นแหล่งน้ำก็มีสระน้ำกลาง
หมู่บ้านจำนวน 1 แห่งเป็นแหล่งน้ำที่ชาวบ้านป่าไผ่แดงใช้ประ โยชน์ร่วมกันสามารถกักเก็บน้ำไว้
ใช้ได้ตลอดทั้งปี

ปัจจุบันบ้านป่าไผ่แดงมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 54 ครัวเรือนมีประชากรทั้งหมด 312 คน ชาย 167 คน หญิง 145 คน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ข้าวโพดรองลงมาคือทำไร่อ้อยและสวนมะม่วง สวนมะขามหวานและสวนน้อยหน่า สภาพดินของบ้านป่าไผ่แดงส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นดินร่วน มีการระบายน้ำได้ดีในคอนบน ดินบนเป็นดินร่วนมีสีน้ำตาลปนเทา มีความสมบูรณ์ปานกลาง เหมาะสมในการปลูกพืชไร่ มีแหล่งน้ำที่สำคัญคือลำตะคลอง เขื่อนลำพระเพลิง และสระน้ำกลางหมู่บ้านมีขนาดกลาง มีระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ สาธารณะ บ่อน้ำสาธารณะ ภายในหมู่บ้านเป็นถนน รพช. ซึ่งมี 1 สายหลักในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ชาวบ้านอ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 95 ผู้นำเป็นผู้ใหญ่บ้านที่มีความเข้มแข็ง ชาวบ้านมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรงความเกณฑ์ จบรัฐ.

ระบบครอบครัวส่วนใหญ่เป็นระบบครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย

การปกครองอยู่ในเขตการปกครองอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลวังกะทะ ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

5. ผู้นำชุมชนและการรวมกลุ่ม (C5)

หมู่บ้านป่าไผ่แดงมีผู้นำหมู่บ้านที่มาจากการเลือกตั้งคือ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และที่มาจากการเลือกตั้งคือตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งมีรายนามดังต่อไปนี้

1. นายสังวาลย์	เสาร่วงค์	ตำแหน่ง	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายสมชาย	แก้ววิสัย	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายสุชาติ	พงษ์พิมาย	ตำแหน่ง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
4. นายเล็ก	ขอผลกลาง	ตำแหน่ง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
5. นางสุวรรณ	เสาร่วงค์	ตำแหน่ง	คณะกรรมการหมู่บ้าน
6. นางประมวล	รอดวินิจ	ตำแหน่ง	คณะกรรมการหมู่บ้าน
7. นางละออง	ผายกลาง	ตำแหน่ง	คณะกรรมการหมู่บ้าน
8. นางทัศนีย์	จิตร์ตัน	ตำแหน่ง	คณะกรรมการหมู่บ้าน
9. นางพัชรา	เสาร่วงค์	ตำแหน่ง	คณะกรรมการหมู่บ้าน
10. นางกำจร	คำชนะชัย	ตำแหน่ง	คณะกรรมการหมู่บ้าน
11. นางวรรณะ	แก้ววิสัย	ตำแหน่ง	คณะกรรมการหมู่บ้าน
12. นายสำรอง	จิตะรัตน์	ตำแหน่ง	คณะกรรมการหมู่บ้าน

13. นายสวัสดิ์ คำชนะชัย ตำแหน่ง คณะกรรมการหมู่บ้าน

บ้านป่าไผ่แดงมีการจัดตั้งกลุ่ม 5 กลุ่ม คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตร ศูนย์
 สาธิตการตลาด กองทุนพัฒนาสตรี กองทุนสวัสดิการสังคม กลุ่มสัจจะกองทุนหมู่บ้าน

6. โครงการพัฒนาที่ผ่านมา (C6)

ภาครัฐบาลได้เข้ามาช่วยเหลือหมู่บ้านหลายโครงการโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้อง
 สาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า โทรศัพท์ สร้างสะพานเชื่อมหมู่บ้านวังกะโล่

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้าน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 การบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก

กองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงได้รับอนุมัติเงินเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2545 โดยเก็บ
 รักษาเงิน 1 ล้านบาทไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง หมายเลขบัญชีธนาคาร กองทุนหมู่บ้าน
 ป่าไผ่แดง เลขที่ 06-4303-20-082256-6 ส่วนเงินกองทุนสัจจะที่สมาชิกกองทุนได้ร่วมกันสะสมไว้
 จำนวน ยอดเงิน 14,400 บาท เก็บเงินไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง เลขที่บัญชี 06-4303-20-
 082257-5

ขั้นตอนในการขอกู้และเอกสารประกอบการกู้

1. ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนก่อน
2. เขียนโครงการอาชีพที่จะขอกู้เงิน ไปลงทุน
3. ยื่นเอกสารประกอบการกู้ได้แก่ สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน

สำเนาสมุดเงินฝากธนาคารออมสิน หมายเหตุ สำเนาสมุดเงินฝากธนาคารออมสินผู้กู้ต้องไปเปิด
 บัญชีกับธนาคารออมสินก่อน

4. กรรมการพิจารณาตรวจสอบ เพื่ออนุมัติเงินแล้วให้ทำสัญญา 1 ชุด และมี
 บุคคลค้ำประกัน 2 คน

ขั้นตอนนี้มีปัญหาและอุปสรรคตรงที่ชาวบ้านเขียน โครงการที่จะดำเนินงาน ไม่
 เป็น อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนหนังสือไม่ถูก

การคัดเลือกผู้กู้

1. ผู้ขอกู้ต้องมีภูมิลำเนา มีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านป่าไผ่แดง ไม่น้อยกว่า 1 ปี

2. มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ไม่ติดการพนัน ไม่พิการสามารถประกอบอาชีพได้
4. ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนก่อน

การดำเนินงานตามขั้นตอนนี้จะ ไม่พบปัญหาและอุปสรรคใด ๆ

1. พิจารณาจากโครงการของผู้กู้ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน
2. พิจารณายอดเงินที่ขอกู้ว่าเหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินการตามโครงการหรือไม่

การหรือไม่

3. พิจารณาจากประวัติส่วนตัวของผู้กู้ ประวัติด้านความประพฤติ และประวัติ

ด้านการเงิน

ขั้นตอนนี้จะมีปัญหาตรงที่ผู้กู้ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ต้องการจะ ได้รับเงินเต็มจำนวนที่ขอกู้เท่านั้น

การโอนเงินให้ผู้กู้

1. ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้แล้วต้อง ไปเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง
2. กรรมการกองทุนจะ โอนเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงเข้าบัญชีของสมาชิกผู้ขอกู้

สาขาปากช่อง

สมาชิกผู้ขอกู้

ขั้นตอนนี้จะมีปัญหาเนื่องจากสมาชิกผู้ขอกู้อยาก ได้เงินสดที่สะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องการผ่านระบบบัญชียุ่งยากหลายขั้นตอน

การรับชำระหนี้

1. ผู้กู้แจ้งความประสงค์ขอชำระหนี้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยต่อคณะกรรมการกองทุน
2. ผู้กุนำเงินที่จะชำระคืน ไปโอนเข้าบัญชีเงินล้านของกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง

ทุน

ผ่านทางธนาคารออมสินสาขาปากช่อง

3. ผู้กุนำใบเสร็จรับเงินหรือใบแจ้งการ โอนเงินมามอบแก่คณะกรรมการกองทุน
4. ยกเลิกสัญญาผู้ยืมเงิน

ขั้นตอนนี้ยังไม่พบปัญหาใด ๆ เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดคืนทุน

การจัดสรรผลประโยชน์

1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้นในอัตราร้อยละ 10
2. เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ในอัตราร้อยละ 10

3. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละ 15
4. เป็นทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้านในอัตราร้อยละ 15
5. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 20
6. เป็นกองทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 15
7. เป็นทุนสำหรับใช้จ่ายกิจการอื่นของกองทุนในอัตราร้อยละ 15

จำนวนสมาชิกกองทุน

จำนวนสมาชิก ณ วันที่ 25 เมษายน 2545 มีสมาชิกกองทุน 120 คน และมีสมาชิกผู้

เงินไปแล้ว 52 ราย

เงินกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง ได้มีการอนุมัติให้กู้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้าง รายได้แล้ว ตัวอย่างเช่น

1. นายพุทธา เสาร์วงศ์ ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 20,000 บาท วัตถุประสงค์ เพื่อทำไร่ข้าวโพด
2. นายสวัสดิ์ คำชนะชัย ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 20,000 บาท วัตถุประสงค์ เพื่อทำไร่ข้าวโพด
3. นางบัญญัติ รอดเป็น ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 10,000 บาท วัตถุประสงค์ เพื่อทำไร่ข้าวโพด
4. นางบรรจง งานเหนือ ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 20,000 บาท วัตถุประสงค์ เพื่อทำไร่ข้าวโพด
5. นางจันทน์ ศรีทนต์ ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 15,000 บาท วัตถุประสงค์ เพื่อทำไร่ข้าวโพด

ผู้กู้ใช้เงินเป็น ไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการส่วนใหญ่และจะเป็นผู้ที่ไปเพื่อ ทำไร่ข้าวโพด

ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงมีทั้งหมด 15 คน โดยแยกเป็นชาย 7คน หญิง 8 คน คุณสมบัติของกรรมการทั้งหมดต้องเป็นคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าไผ่แดงไม่ต่ำกว่า 2 ปี เป็นบุคคลที่ทุ่มเทและเสียสละเพื่องานส่วนรวมของหมู่บ้านมาโดยตลอด และเป็นผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ที่ เคยผ่านงานด้านบริหารจัดการมาแล้วบางส่วน คณะกรรมการทั้ง 15 คนจะถูกแต่งตั้งมาจากชาวบ้าน ทั้งหมดที่มาร่วมทำประชาคม ประมาณ 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านป่าไผ่แดง โดยวิธีเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมทั้ง 15 คน แล้วให้ชาวบ้านทั้งหมดยกมือสนับสนุน และคณะ

กรรมการที่ถูกละทิ้งจะต้องมีความเต็มใจแลพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ ได้ทันที คณะกรรมการ 1 ชุด จะดำรงตำแหน่ง 2 ปี เมื่อบริหารงานไปได้ 1 ปี คณะกรรมการจะจับฉลากออกกึ่งหนึ่งแล้วเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทนชุดที่จับฉลากออกไป ส่วนการจัดสรรตำแหน่งต่าง ๆ คณะกรรมการทั้งหมดจะคัดเลือกกันเองตามความเหมาะสม โดยดูจากความสามารถ ความรู้ และ ประสบการณ์การทำงานของแต่ละคน การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการได้แก่

1. เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 2 ปี
2. ตาย
3. ลาออก

กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เริ่มต้นจากคณะกรรมการที่เป็นแกนนำหลัก ๆ เช่น ประธานกองทุน เภรผู้ถือกองทุน และเลขานุการกองทุน ได้ช่วยกันร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง โดยพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐาน นำระเบียบกองทุนที่ร่างเสร็จทั้งหมดเสนอต่อที่ประชุมชาวบ้าน เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติต่อไป ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการร่างระเบียบกองทุนส่วนใหญ่ จะเป็นเรื่องระยะเวลาคืนทุนภายใน 1 ปี ซึ่งต้องให้สอดคล้องกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะขยายระยะเวลาให้ยาวออกไปมากกว่า 1 ปี ตามความประสงค์ของชาวบ้านไม่ได้

ข้อ 1.2 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจพอเพียง

ชาวบ้านป่าไผ่แดงได้มีการพึ่งพาตนเองตั้งแต่กระบวนการสรรหาคณะกรรมการกองทุน กระบวนการร่างระเบียบกองทุน กระบวนการจัดทำบัญชีกองทุน ซึ่งการบริหารจัดการดังกล่าวจะมีการช่วยเหลือประสานงานกันของคณะกรรมการกองทุน ปัญหาของสมาชิกผู้กู้เงิน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างศักยภาพกองทุนให้เข้มแข็งยั่งยืน เมื่อปัญหาถูกแก้ไข การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ก็คล่องตัว โดยเฉพาะด้านการประกอบอาชีพของสมาชิกเกิดความเชื่อมั่น ส่งผลให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในกลุ่มอาชีพเดียวกัน นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต โดยพึ่งพาภาครัฐให้น้อยที่สุด ทำให้มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศได้อีกระดับหนึ่ง

ประโยชน์จากการพึ่งพาตนเองดังกล่าวทำให้สมาชิกกองทุนและกรรมการกองทุนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านทำให้เกิดประสบการณ์ ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันขึ้นระหว่างหมู่บ้านอื่นภายในตำบลเดียวกัน เช่น ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน (ศรช.) ซึ่งประกอบด้วยองค์กรเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน

บ้านในตำบลเดียวกันกิจกรรมของเครือข่ายนี้จะเน้นที่การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันในการร่วมแก้ปัญหา พัฒนาชุมชนนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ข้อ 1.3 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

การให้ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากต่อการพัฒนาอาชีพของชาวบ้าน เพราะอาชีพเกษตรกรรมที่ต้องอยู่กับท้องไร่ท้องนาโอกาสที่จะทราบข่าวความเคลื่อนไหวทางการตลาด โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับผลผลิตมีน้อยมาก ดังนั้นในหมู่บ้านป่าไผ่แดงจะมีผู้ใหญ่บ้านและอบต. เป็นประชาสัมพันธ์และผู้สื่อข่าวเนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะเข้าร่วมประชุมกับทางราชการเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐแล้วนำไปถ่ายทอดให้กับชาวบ้านอีกต่อหนึ่ง สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ก็จะมีหลายรูปแบบ เช่นผู้ใหญ่บ้านพูดผ่านหอกระจายข่าว การปิดประกาศข่าวสารไว้ที่ศาลาแจ้งข่าวชาวบ้าน และการเรียกประชุมชาวบ้านทั้งหมดเพื่อรับฟังร่วมกัน

ส่วนการสร้างความร่วมมือของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง ประธานกองทุนจะศึกษาและรวบรวมความรู้ รับฟังข่าวสารเรื่องของกองทุน และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของภาครัฐแล้วนำมาถ่ายทอดให้คณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 15 คน ได้รับทราบและแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเพิ่มวิสัยทัศน์ กรอบความรู้ นำมาใช้ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งนี้ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก็ได้ร่วมเสริมสร้างเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านด้วยการทำเวทีชาวบ้าน ร่วมเสวนาให้สมาชิกกองทุนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน การแบ่งกลุ่มอาชีพเพื่อให้สมาชิกกองทุนช่วยเหลือเกื้อกูล แก้ปัญหาพร้อมกัน เป็นต้น

นอกจากนี้การมีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน เช่น กองทุนเงินล้าน เงินออมทรัพย์ กองทุนเงินสัจจะ ช่วยเหลือเกื้อหนุนให้เกิดการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านได้อีกระดับหนึ่ง

1.4 ประชากรมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

การเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับประชาชนชาวบ้านป่าไผ่แดง โดยเฉพาะ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีบัณฑิตกองทุนเป็นแกนนำ โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกกองทุนระดับหมู่บ้านเช่น จัดกิจกรรมเสวนาของของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนและประกอบอาชีพเดียวกัน ได้แก่กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และบริการ เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น และสรุปผลร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการการจัดกิจกรรม สรุปบทเรียนชุมชน โดยให้คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนเสวนาร่วมกัน การกำหนดแผนแม่บทชุมชน AIC โดยขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ในหมู่บ้านป่าไผ่แดง ได้ให้คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาต่าง ๆ และพัฒนากรประจำตำบล เพื่อวิเคราะห์แผนแม่บทร่วมกัน

จากการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับหมู่บ้านที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น เป็นการ
 สร้างศักยภาพของประชากรในหมู่บ้าน และเชื่อมโยงไปสู่การเพิ่มศักยภาพของประชากรระดับ
 ท้องถิ่นในตำบลเดียวกัน โดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลเดียวกันร่วมกัน จัดทำเวทีสร้าง
 เครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยที่มีตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเข้าร่วมเสวนาและสรุปผลร่วมกัน
 ทำให้เกิดการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพ ของประชากรในระดับตำบลขึ้นตามลำดับ

อุปสรรคที่พบจากการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ดังกล่าว ก็คือจะได้รับความร่วม
 มือน้อยมาก โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับตำบล เพราะตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน
 ไม่ยอมเสียสละเวลามาร่วมเสวนา เพราะไม่ได้ค่าตอบแทนจากการเดินทาง และเสียเวลาจากการ
 ประกอบอาชีพส่วนตัว

ทัศนคติของชาวบ้านป่าไผ่แดงที่มีต่อกองทุนเงินล้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่รู้สึก
 ยินดีมากที่มีกองทุนอยู่ในหมู่บ้าน เพราะจะช่วยให้ชาวบ้านได้มีแหล่งกู้ยืมเงินในหมู่บ้านที่มีอัตรา
 ดอกเบี้ยต่ำ แต่ทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อคณะกรรมการกองทุนพบว่า ชาวบ้านยังไม่เข้าใจบทบาท
 ของคณะกรรมการกองทุน ยังมองในแง่ลบที่ว่าคณะกรรมการกองทุนจะเข้ามาหาผล
 ประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง

ผลการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้เงินส่วนใหญ่ จะไม่ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์
 ประสงค์ที่ขอกู้ แต่จะนำเงินไปเพิ่มทุนในอาชีพ ที่ตนเองได้ทำมาก่อนที่จะมีเงินกองทุนมาช่วย
 เหลือ ซึ่งสมาชิกผู้กู้เงินทุกคนมีประสบการณ์ในด้านอาชีพเหล่านั้นอยู่แล้ว แต่ลักษณะการดำเนินงาน
 หลังจากกู้เงินกองทุนไปเพิ่มเติมแล้ว ก็ยังอยู่ในรูปแบบเดิม ไม่ได้เพิ่มประสิทธิภาพในอาชีพ
 เท่าที่ควร ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาอาชีพที่แน่นอนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้า
 หมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงบรรลุเป้าหมายได้เริ่ม
 ต้นที่ชาวบ้านป่าไผ่แดง มีลักษณะครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันเกือบทั้งหมู่บ้านล้วนแต่เป็นคนพื้น
 เมืองโคราชแต่ดั้งเดิมจะมีอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ก็มีจำนวนน้อยมาก ชาวบ้านจึงมีความผูกพันกัน
 รักใคร่และปรองดองกันมาโดยตลอด

ด้านคณะกรรมการกองทุนก็มาจากการแต่งตั้งของชาวบ้านและมีความเต็มใจที่จะ
 เข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านอยู่เป็นประจำและมีความเสีย
 สละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

ด้านผู้นำหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านมีความยุติธรรมมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเมตตาและเสียสละเวลาเพื่อการทำงานของหมู่บ้านมาโดยตลอด

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง คือ นายเสน่ห์ แก้ววิสัย จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล สาขาวิชาการบัญชี ได้ทุ่มเทและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มีจุดมุ่งหมายอยากเห็นกองทุนหมู่บ้านพัฒนาไปพร้อม ๆ กับอาชีพของชาวบ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐผู้กองทุน เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่และสมาชิกกองทุนยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุนยังไม่มีตัวแทนภาครัฐมาอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้านและสมาชิกกองทุนให้เข้าใจถึงเป้าหมายของกองทุนเงินล้านในทิศทางเดียวกัน

การที่ผู้นำชุมชนแบ่งเป็นฝ่ายเห็นแก่ประโยชน์ของพวกพ้องของตนทำให้เกิดความขัดแย้งของผู้นำทั้งที่เลือกตั้งมาเป็นทางการและผู้นำที่ได้รับเลือกอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้ชาวบ้านเกิดความไม่มั่นใจ ไม่เชื่อมั่นในศักยภาพของการลงทุน ขาดการร่วมมือประสานงานกันระหว่างผู้นำชาวบ้านบางกลุ่มกับชาวบ้านทั่วไปและสมาชิกกองทุน การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องกองทุนที่ไม่ถูกต้องเป็นการบั่นทอนความก้าวหน้าของกองทุนเป็นอย่างยิ่ง

หนี้สินเดิมของชาวบ้าน โดยเฉพาะหนี้สินเดิมของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งเงินกู้ในระบบ เงินกู้จากสถาบันการเงิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เงินกู้นอกระบบ ได้แก่ เงินกู้นายทุนซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยสูงมาก จากการสัมภาษณ์พบว่าสมาชิกผู้กู้เงินส่วนใหญ่มีหนี้สินเดิมอยู่มาก

ไม่มีสถานที่สำหรับใช้บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เป็นอาคารหรือสำนักงานที่มั่นคง จึงไม่มีระบบการจัดเก็บเอกสารที่ถูกต้องเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกแก่การค้นหา และยังไม่มีการจัดทำบัญชีที่มีระบบ ทำให้การตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงลำบาก

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในหมู่บ้าน ระหว่างหมู่บ้านและระดับตำบล

คณะกรรมการกองทุนระดับอำเภอ โดยมีนายอำเภอเป็นประธาน มีพัฒนาการอำเภอเป็นอนุกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ มีหน้าที่ประเมินความพร้อมสนับสนุนการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง สนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุนและปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลไกของท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการกองทุนด้วยความสมัครใจ ให้คณะกรรมการ

สนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอซึ่งประกอบไปด้วย ผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรประชาชนเครือข่ายชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่นที่มีความรู้หรือประสบการณ์ ด้านการพัฒนา

วัตถุประสงค์ข้อ 4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่คณะของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านป่าไผ่แดง

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ชี้วัด	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
1. ความสามัคคี	มาก	54
2. ความซื่อสัตย์	มาก	54
3. การยกย่องคนทำความดี	มาก	54
4. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก	54
5. การร่วมประชุมสัมมนา	ปานกลาง	54
6. ผู้มีคุณธรรม	ใช่	54
7. การร่วมกันแก้ปัญหา	ใช่	54
8. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม	ใช่	54
9. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้	40	54
10. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง	45	54
11. การตั้งกลุ่ม/องค์กร	5	54
12. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	1	54

จากการที่บัณฑิตกองทุนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของหมู่บ้านป่าไผ่แดงทั้งจากการสังเกตและสัมภาษณ์พบว่า ชาวบ้านป่าไผ่แดงจะมีความสามัคคีรักใคร่ปรองดองกันดีแบบเครือญาติ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันดีพอสมควร เมื่อมีหนี้สินก็จะชำระหนี้ครบตามจำนวนตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์ไม่คดโกง ใครทำคุณงามความดีไว้ก็จะถูกยกย่องให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น

เนื่องจากชาวบ้านป่าไผ่แดงส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง จึงทำให้ชาวบ้านมีงานทำหาเลี้ยงครอบครัวได้ ส่วนผู้ด้อยโอกาสที่ประกอบอาชีพไม่ได้ เช่น คนชราและคนพิการก็จะมีภาครัฐมาให้ความช่วยเหลือบ้างแต่ก็ยังเป็นส่วนน้อยเพราะยังมีคนชราที่ยากจนอยู่จำนวนมากที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ

ผู้ใหญ่บ้านป่าไผ่แดงเป็นผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเพราะมีคุณธรรมสูง มีการเรียกประชุมชาวบ้าน เพื่อแจ้งข่าวสารจากภาครัฐและร่วมมือกับชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน โดยไม่ต้องอาศัยภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือ เว้นแต่ปัญหาที่ต้องอาศัยงบประมาณที่ใช้เงินจำนวนมาก

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล

กรณีที่ 1 นายพุทธา เสาร์วงศ์

สถานภาพ สมรสแล้ว

อาชีพ ทำไร่

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน

หนี้สินเดิม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำนวน 50,000 บาท

สาเหตุของการเป็นหนี้ ทำไร่ข้าวโพดขาดทุนเมื่อปี พ.ศ. 2544

ปัญหาในการประกอบอาชีพ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ,ราคาข้าวโพดตกต่ำ

กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 20,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ทำไร่ข้าวโพด

ประสบการณ์ 5 ปี

กรณีที่ 2 นายณรงค์ ใจคง

สถานภาพ สมรสแล้ว

อาชีพ ทำไร่

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 15,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน

หนี้สินเดิม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำนวน 100,000 บาท

สาเหตุของการเป็นหนี้ ทำไร่ข้าวโพดขาดทุนเมื่อปี พ.ศ. 2544

ปัญหาในการประกอบอาชีพ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ,ราคาข้าวโพดตกต่ำ

กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 20,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ทำไร่ข้าวโพด

ประสบการณ์ 15 ปี

กรณีที่ 3 นายสุชาติ พงษ์พิมาย

สถานภาพ สมรสแล้ว

อาชีพ ทำไร่

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน

หนี้สินเดิม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำนวน 100,000 บาท

สาเหตุของการเป็นหนี้ ทำไร่ข้าวโพดขาดทุนเมื่อปี พ.ศ. 2544

ปัญหาในการประกอบอาชีพ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ,ราคาข้าวโพดตกต่ำ

กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 20,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ทำไร่ข้าวโพด

ประสบการณ์ 10 ปี

กรณีที่ 4 นางเฝ้า นาคโนนลาว

สถานภาพ สมรสแล้ว

อาชีพ ทำไร่

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 8,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

หนี้สินเดิม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำนวน 40,000 บาท

สาเหตุของการเป็นหนี้ ทำไร่ข้าวโพดขาดทุนเมื่อปี พ.ศ. 2544

ปัญหาในการประกอบอาชีพ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ,ราคาข้าวโพดตกต่ำ

กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 20,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ทำไร่ข้าวโพด

ประสบการณ์ 10 ปี

กรณีที่ 5 นายหนุรอง พลวงค์

สถานภาพ สมรสแล้ว

อาชีพ ทำไร่

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

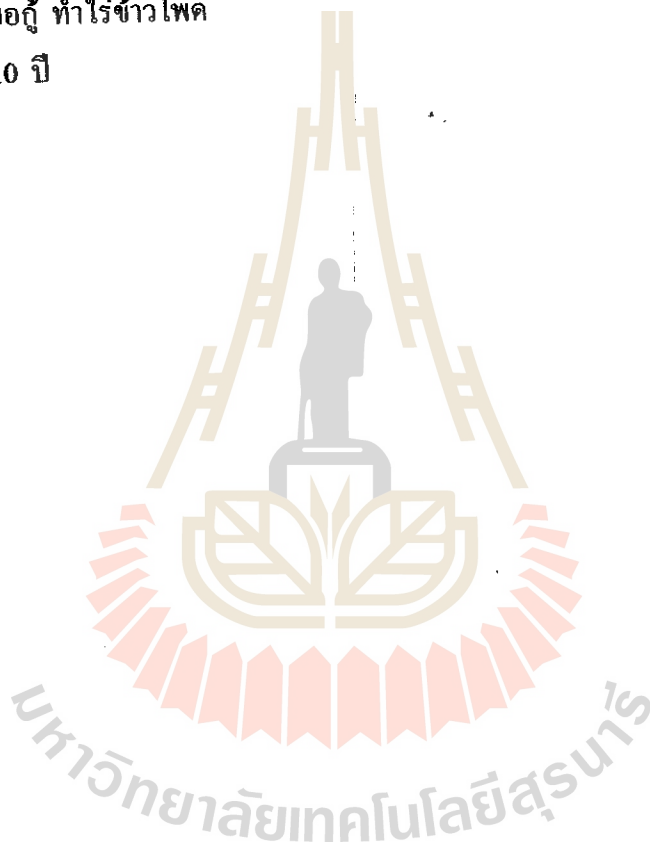
หนี้สินเดิม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำนวน 50,000 บาท
สาเหตุของการเป็นหนี้ ทำไร่ข้าวโพดขาดทุนเมื่อปี พ.ศ. 2544

ปัญหาในการประกอบอาชีพ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ,ราคาข้าวโพดตกต่ำ

กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 20,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ทำไร่ข้าวโพด

ประสบการณ์ 10 ปี

บทที่ 5

สรุป อภิปราย ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปอภิปรายผล

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง หมู่ที่ 1 ตำบลวังกะทะ อำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่กล่าวคือ

1.1 โครงการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง จะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นเรื่องด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

1.2 เป็นการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

1.3 เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4 เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.5 เป็นการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

2. เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. เพื่อให้เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ภายในชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบล และประเทศ

2. เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ศึกษาเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร.และบางส่วนที่ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการแล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาแบ่งกลุ่มตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 บทที่ 4

ขั้นที่ 6 นำเสนอผลการศึกษา

3. ผลการดำเนินงาน

กองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง หมู่ 1 ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2544 มีสมาชิกกองทุนทั้งสิ้น 120 คน คณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนมีจำนวน 15 คน แบ่งเป็นชาย 7 คน หญิง 8 คน ได้รับอนุมัติเงินจากภาครัฐบาลจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2545 โดยเก็บรักษาเงินไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง หมายเลขบัญชี 06-4303-20-08225-6 ได้ปล่อยเงินให้สมาชิกกู้ไปทั้งหมดจำนวน 52 ราย เป็นเงิน 900,000 บาท โดยมีรายละเอียดการขอกู้ตามจุดประสงค์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- กู้ไปประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม 52 ราย

เมื่อมีเงินกองทุนจำนวน 1 ล้านเข้ามา ชาวบ้านป่าไผ่แดงได้มีการพึ่งพาตนเองเริ่มตั้งแต่กระบวนการสรรหาคณะกรรมการกองทุน กระบวนการร่างกฎระเบียบกองทุน การทำบัญชี การร่วมกันบริหารจัดการกองทุนให้เข้มแข็ง โดยมีบัณฑิตกองทุนได้เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุน โดยจัดเวทีชาวบ้าน ให้สมาชิกผู้กู้ได้มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวคิดและวิธีแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพร่วมกันนอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้จากกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง และกองทุนหมู่บ้านอื่นภายในตำบลเดียวกัน โดยมีคณะกรรมการกองทุนระดับอำเภอเป็นฝ่ายประสานงานและบัณฑิตกองทุนของตำบลวังกะทะทุกคน

4. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง หมู่ 1 ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงขึ้นได้นั้น เริ่มจากชาวบ้านมีความสามัคคีร่วมมือกันประสานงานจัดตั้งกองทุน และมีความต้องการอยากให้มีกองทุนเกิดขึ้นเพื่อที่จะได้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ อีกทั้งคณะกรรมการกองทุนก็มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนและมีความพร้อมและความเต็มใจที่จะเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีชาวบ้านสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ มีการวางแผนจัดสรรผลประโยชน์จากกองทุน เพื่อพัฒนาหมู่บ้านทั้งพัฒนาคนและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงบรรลุเป้าหมายได้แก่ ลักษณะความเป็นอยู่แบบเครือญาติกันทั้งหมู่บ้าน ซึ่งก่อให้เกิดความรักใคร่ปรองดองทุกครอบครัวมีอาชีพและมีรายได้ที่จะเลี้ยงครอบครัวได้อย่างพอเพียง โดยไม่มีการอพยพย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่นทำให้เกิดความอบอุ่นและความสุขภายในครอบครัว ประกอบกับผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้นำมีความเสียสละ มีคุณธรรมและมีความยุติธรรมเป็นที่เคารพรักของชาวบ้าน

ปัจจัยด้านลบ ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง ได้แก่ หนี้สินเดิมของชาวบ้านก่อนที่จะมีกองทุนเงินล้านเข้ามา เช่น หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (รทส.) และหนี้นายทุนนอกระบบ โดยเฉพาะหนี้สินเดิมของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เกิดการสร้างองค์กรเครือข่ายเชื่อมโยงการเรียนรู้ ระหว่างกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดงและกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลวังกะทะ โดยมีคณะอนุกรรมการระดับอำเภอและบัณฑิตตำบลวังกะทะร่วมกันจัดเวทีระดับตำบลเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และการแก้ปัญหาร่วมกันของตัวแทนชาวบ้านในตำบลวังกะทะและตัวแทนคณะกรรมการกองทุนแต่ละหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้านป่าไผ่แดง มาจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่คดโกงกันภายในหมู่บ้าน โดยเฉพาะเรื่องการชำระหนี้ การที่ประชาชนในหมู่บ้านมีงานทำ มีรายได้ทุกครอบครัวทำให้ศักยภาพด้านฐานะการเงินของชาวบ้านมีความมั่นคง การมีความเป็นอยู่แบบเครือญาติทำให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านก่อให้เกิดความสามัคคีซึ่งเป็นผลให้กองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

5. ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อม

ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปสามารถลงทุนประกอบอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้นในครอบครัว ทำให้เกิดการจ้างงานขึ้นในหมู่บ้านสมาชิกสามารถปลดปล่อยหนี้สินได้หมด โดยเฉพาะหนี้สินเงินกู้นอกระบบผลประโยชน์จากกองทุนไว้ให้สมาชิกผู้กู้ถือไปในอนาคต

ผลกระทบโดยอ้อม มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เกิดจากการซื้อขายแลกเปลี่ยน อุดหนุน เกื้อกูลกันก่อให้เกิดความผาสุกในทุกครอบครัว ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศอีกระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้ประเมินได้ปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้านป่าไผ่แดง พบว่าควรจะมีการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะที่ 1 ระยะเวลาคืนทุนควรจะให้สมาชิกผู้กู้ผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ได้ เช่น ชำระทุก 3 เดือน หรือชำระทุก 6 เดือน

ข้อเสนอแนะที่ 2 การปล่อยเงินกู้ฉุกเฉิน ควรระบุเงื่อนไขให้ชัดเจนว่าสมาชิกจะกู้เงินฉุกเฉินได้ในกรณีใดบ้าง

2. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะที่ 1 ให้มีการกระจายงานให้คณะกรรมการในแต่ละตำแหน่งให้ทั่วถึง ไม่ให้รวมงานรวมอำนาจไว้ที่ประธานและเลขานุการกองทุนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะที่ 2 งานด้านเอกสารไม่มีระบบระเบียบ โดยเฉพาะบัญชีไม่ออก ตรวจสอบได้ยาก

3. การนำเงินไปพัฒนาอาชีพ

ข้อเสนอแนะ อาชีพเดิมที่ผู้กู้เงินได้ทำไปก่อนที่จะมีกองทุนเงินล้าน เมื่อสมาชิกกู้เงินกองทุนไปแล้วไม่ได้มีการพัฒนาอาชีพอย่างจริงจัง ไม่มีการเพิ่มทุนและไม่มีการลงทุนใหม่ อาชีพที่ทำยังอยู่ในรูปแบบเดิมขาดการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

4. การจัดสรรผลประโยชน์

ข้อเสนอแนะ ในการจัดสรรผลประโยชน์เป็นการให้ผลประโยชน์เพื่อตนเองมากกว่าส่วนรวม ควรจะให้บพัฒนาหมู่บ้านมากกว่าเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการกองทุน และการปันผลค่าหุ้น

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน . 2544 . คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง . สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน . 2544 . คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศุภสกลาตพรวัว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน . 2544 . ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 . กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านป่าไผ่แดง . 2544 . ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ป่าไผ่แดง . นครราชสีมา.

นิตา ชูโต . 2538 . การประเมินโครงการ . กรุงเทพมหานคร : พิธีการพิมพ์.

มาตรการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม . 2542 . ประชาชาติธุรกิจ . 12-15 สิงหาคม 2542 , หน้า 15.

เขาวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี . 2542 . การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ . พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เลขาฯบีไอไอพบผู้นำท้องถิ่นเตรียมยุทธศาสตร์การลงทุน . 2545 . อาทิตยวิเคราะห์รายวัน . 16 สิงหาคม 2545 , หน้า 23.

สถาบันราชภัฏ , สำนักงาน . 2544 . ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ . กรุงเทพฯ.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ) . 2544 . รวมบทความทางการประเมินโครงการ . พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม . สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.